

Oriási veszteségeik voltak az oláhoknak a brassói csatába

A románok Brassóban több gyárat raktárt fölgyújtottak, petróleum finomítót a levegőbe röpitették.

A brassói csatában a román gyalogság rendkívül súlyos veszteséget szenvedett. Tömött sorokban támadtak a zárótüzünk demoralizáló hatása alatt több ellenséges csoport jutott át hozzánk és megadták magukat.

Német buvárhajók háborút folytatnak az amerikai partok előtt.

Daniels tengerészeti miniszter jelentette Wilsonnak, hogy az eddigi jelentések szerint azon német tengeralattjárók, amelyek a Nev Englad partja előtt folytatnak háborút az ántant hajók ellen a nemzetközi jog minden szabályát betartják.

Csanádmegye és a menekültek.

Az alispán jelentése a közigazgatási bizottságban.

Az erdélyi menekültek ellátásáról és segítéséről Csanádvármegye közigazgatási bizottságának mai ülésén Hervay István alispán nagyszabású jelentést terjesztett elő. A jelentés a legkisebb részlete kiterjedőleg beszámol arról az akciókról, melyet a menekültek érdekében folyamatosan folytat a vármegye. Az alispán jelentése következőképpen szól. A közigazgatás legfontosabb feladata az erdélyi menekültek elhelyezése, a legszükségesebbekkel való gyors ellátás volt. Augusztus hó végén szeptember hó 1-én érkeztek az első menekültek, még pedig nem csupán Fogarasi vármegyeiek, hanem a szállításmáni előállító szászok, a hirtelen menekülés okait, s természetesen

röleg előálló kavargás miatt más vármegyebeli is, akikre azonban természetesen ép úgy kiterjedt a gondoskodás, mint a belügyminiszterium által ide rendeltekre. Az elszállásolás, az élelemmel való ellátás főleg az első napokon gondott okozott a hatóságoknak. Ily hirtelen támadt a csoklás szükségessége, hogy előre gondoskodásról szó sem lehetett s az intézkedéseknek mindentűt a pillanatnyilag felmerülő szükséghez s bajokhoz kellett igazodniuk. A hatóságoknak, községi előjáróknak sok helyütt igen díszletes büszgalma nagyon sokat enyhített a szászok legszükségesebbét is nélkülöző menekültek során s egyes kivételektől eltekintve nem lehetett panasz a lakosság magatartása ellen sem, sőt sok helyütt a kötelességet meghaladó odaadás és szeretet nyilvánult meg velük szemben. A vármegye székhelyén mindjárt az első napokban társadalmi akció indult meg, hogy a menekültek a legszükségesebb dolgokban ne szenvedjenek hiányt. Ez főleg a fehérneművel való ellátásban nyilvánult meg, amiben,

valamint ágyneműben igen nagy szükség mutatkozott.

Az „Erdélyi” s a „Pester Lloyd” politikai napilapoknak 20000, illetve 5000 koronás adománya, nemkülönben 10000 koronát tevő társadalmi jótékonykodás lehetővé tette a térség eredményesebb tevékenység kifejlesztését, amelyet a Makó Vörös Kereszt Egyesület volt az, mely a menekültek első napjaiban egy sáton át 800 embert látott el naponta élelemmel.

Hogy a városok amúgy is gyarló közlekedését a menekültekkel történő szaporodás még rosszabbá tette, az magától érthető, de mindazonáltal gondot okozott. Különösen érezhető volt a tejhiány, ami főleg gyermekek szempontjából létérdekes ériető volt.

A hó folyamán lassankint áttelepült Fogarasi vármegye tisztikara s az alszpani hivatal, valamint a járási hatóságok a Kereskedők Egyesületében nyertek elhelyezést. A menekültek elhelyezése, ellátása állandóan felügyelet alatt állott, s úgy anyagokban, mint pénzben segítséget kaptak a lehetőség mérve szerint. A segítséget lehetővé tette, különösen az első napokban megnyilvánuló társadalmi jótékonykodás is. A m. kir. belügyminiszterium a menekültek ellátására két ízben 100.000—100.000 koronát bocsátott a vármegye főispánjának rendelkezésére.

A menekültek elhelyezését az alábbi statisztikai adatok tüntetik föl:

I. Makó város: Kisküküllő megyei 89, Háromszékvármegyei 116, Alsóhárvármegyei 36, Marostorda vármegyei 51, Csikvármegyei 58, Fogarasi vármegyei 300.

II. Nagylaki járás: 1. Nagylakon: Háromszék 49, Brassó 52, Csik 212, Fogaras 1, Hunyad 37, Marostorda 126, Nagyküküllő 76, Udvarhely 285. — 2. Csanádpalotán: Marostorda 11, Csik 2, Háromszék 1, Szolnok-Doboka 1, Brassó 12, Szeben 1, Hunyad 76, Krassó-Szörény 1, Fogaras 132. — 3. Sajtény: Udvarhely 375, Nagyküküllő 11, Marostorda 13, Csik 67, Háromszék 1.

III. Battenyal járás: 1. Battenya község: Alsófeher 3, Tordaaranyos 7, Krassó-Szörény 6, Háromszék 478, Udvarhely 52, Brassó 73, Kisküküllő 35, Nagyküküllő 18, Hunyad 92, Fogaras 1, Szeben 1, Csik 126. — 2. Mészölygyes: Nagyküküllő 2, Szeben 1, Brassó 14, Fogaras 147, Szolnok-Doboka 2, Hunyad 5, Csik 5, Háromszék 10, Marostorda 5. — 3. Kevertes: Csik 26, Nagyküküllő 11, Háromszék 43, Brassó 30, Udvarhely 25, Hunyad 73, Krassó-Szörény 13, Szeben 15, Fogaras 2, Marostorda 3. — 4. Dombegyháza község: Szeben 22, Csik 11, Nagyküküllő 8, Brassó 4, Hunyad 23, Háromszék 26. — 5. Kisiratos község: Brassó 3, Szeben 17, Krassó-Szörény 19, Nagyküküllő 12, Háromszék 1.

IV. Középségi járás: 1. Ambroztalva: Háromszék 22, Csik 6, Fogaras 6, Nagyküküllő 56. — 2. Apátfalva: Háromszék 76, Csik 38, Brassó 18, Fogaras 212, Nagyküküllő 65, Kisküküllő 12, Udvarhely 54, Hunyad 11, Szeben 10, Alsófeher 4, Marostorda 27. — 3. Földvár: Háromszék 19, Csik 8, Nagyküküllő 3, Udvarhely 87, Szeben 1. — Királyhegyes község: Háromszék 8, Csik

21, Brassó 7, Udvarhely 8. — 5. Magyarcsanak község: Háromszék 26, Csik 17, Brassó 24, Fogaras 1, Nagyküküllő 1, Kisküküllő 41, Udvarhely 63, Marostorda 3, Szatmár 2. — 6. Nagymajláti község: Háromszék 46, Csik 61, Fogaras 4, Kisküküllő 15, Udvarhely 71. — 7. Püvös község: Brassó 7, Nagyküküllő 28, Kisküküllő 11, Udvarhely 3, Hunyad 8. — 8. Püspöktele: Háromszék 11, Csik 10, Nagyküküllő 9, Kisküküllő 17, Udvarhely 4, Szeben 9, Alsófeher 16.

V. Kovácsházi járás: 1. Magyarbánhegyes község: Csik 14, Hunyad 20. — 2. Kunágota: Brassó 6, Hunyad 11, Fogaras 2. — 3. Végegyháza: Csik 1. — 4. Ref. Kovácsházán: Udvarhelymegyei 3.

Ez a kimutatás szerint főleg a községekben tarka változatosság mutatkozik a menekültek származási helyét illetően, azonban az intézkedések alapjául az előálló tényleges helyzetet el kellett fogadni. Egyedül a vármegye székhelyén kellett e tekintetben némi egyetemesre törekedni. Intézkedés történt a menekültek gyermekeinek iskoláztatásáról is, s e tekintetben jelentős segítséget szolgáltatott a Dake. makói flinterintézmény, ahol a középiskolába járó gyermekek nyertek elhelyezést. Az ily módon előálló anyagi terhek viseléséről úgy állami, mint társadalmi úton történik gondoskodás.

Návay Lajos Csanádmegyéért

A miniszter csak egyelőrd részét kéri annak a kukerica mennyiségnek mint tavaly

Makó, okt. 12.

Legközelebb megjelenik a rekvizitációs rendelet, amely szerint Csanádmegyében megkezdődik úgy a gabona mint a kukerica rekvizitációja.

A legkellemesebb szenzációja a rekvizitációnak az, hogy ezidén a miniszter csak 30000 métermássa tengeri követel beállítást Csanádmegyéből, holott tavaly 14900 métermássa kellett beállítani.

Hogy a miniszter ezáltal ilyen kedvezést gyakorolt Csanádmegyével szemben ez kizárólag Návay Lajos dr. v. b. t. t. közéleti közérdekű megbeszélés érdeme, aki illetékes helyen rámutatott arra, hogy a tisztes nagy mennyiségű kukerica rekvizitációs tényleges Csanádmegye virágzó állattenyésztését és huzaló iparát.

Návay Lajos dr. közbenjárását és felszólalását illetékes helyen a legteljesebb mértékben honorálták s így csak ötödösszannyi kukerica fog meg az idén Csanádmegyén rekvizitálni mint az elmúlt évben.

A rekvizitációs körülmények 3 héttel fog tartani, amely idő letelte után a kukerica újabb a szabad forgalom és kereskedelem tárgya lesz.

NAPREJÁRÁS

ELJEGYZÉS. Urmössy B. Sándor al-hadbiztos eljegyezte, Makón — Kudar Jolánkát — Kudar Lajos gyógyszerár tulajdonos leányát.

Megyei irnokból főhadnagy. A közigazgatási bizottság mai ülésén Hervay István alispán bejelentette, hogy őfelsége a király Posti Mihály vármegyei irnokot főhadnaggyá léptette elő.

Szereltem bolondjai Szenzációs sikerre számít az Uránia ma esti nagy gonddal összeválogatott műsora. A mai est slágerdarabja „Május királynője” ez a kitűnő dráma, amelyek előadásakor Berlinben valósággal megostromolták a mozikat jegyeket. A kitűnő dráma minden jelenete oly megható, hogy sokan megkönnyezik Ritta Sacchetto (mert ez játsza a főszerepet) csodás alakítását. Ezt a nagyszerű drámát egy másik hatásos színmű követi. „Sas és veréb” címen. Majd a két szomorú darab után „a nadrágos ámor” című vígjáték aránt harsogó derűt. Ma este is lesz „háborus híradó” meglepő újdonságokkal.

Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Vig Mihály 50 éves, Stanój Istvánné Árgyelán Katalin 45 éves, ö.v. Lócó Antalné Bajusz Juliánna 41 éves Gyórfi János 63 éves korában.

Allást kereső menekültek

Kocsist keresek a menekültek közül, 30 korona fizetéssel. Cím a kiadóban.

Menekült ország állást keres, szoci munkára, vagy bármilyen foglalkozásra. Cím a kiadóban.

Allást keres 37 éves, nő, gyermektelen, szakvizsgásként országos, ki Erdélyből menekült. Bármilyen állást elfogad vidékre is. Cím a kiadóhivatalban

Igen szép munkát végző menekült varrónak háshos, vagy üzleti megrendelésre munkát keresnek. Cím a kiadóban.

Menekült országállást bármely országban állást keres, amely megélhetését biztosítja, — esetleg tanára is kimegy. Cím a kiadóhivatalban.

Menekültek foglalkoztatása. Minden menekültnek, kik megélethez szükséges munkát végzőni hajlandók. (Kukoricatár.) Szerdán és pénteken d. e. 11—12 óra között

jelentkezzen. Ugyancsak alkalmas lehet nyerni a menekültek közül egy bevezető a „Makói Független Újság” nyomdájában.

REGÉNY.

Egy világjáró regénye.

(1289)

127. fejezet.

Hát nem okosabb lett volna mindjárt becsületese árt kínálni? Brown dühösen nézett tá :
— Maga akasztófára való!
— Ugy-e kifogtam magán! nevetett Korbay és visszatért az asztalához.

Történt e közben, hogy Londonban nagy ékszar kiállítást rendeztek jótékonycélra.

Tudva van, hogy a londoni társaság, különösen az előkelő hölgyek, hallatlan mértékben gyakorolják a jótékonyt. E terén nemcsak kifogyhatlanok, hanem sokszor leleményesek is az egész pazarlásig. Persze van is miből. Nekünk, kis nemzetnek, forgalmuk sincs arról, mily óriási gazdaság van Angliában és különösen Londonban felhalmozva. Ahhoz képest mi igazán koldusok vagyunk.

Mikor egy labynél asur van, bitosra lehet venni, hogy a kávézárson kívül valami egyéb is történik. Nem a szolást ssapulást értem, hanem valamely közjótékonyt megvalósítást. Ha nincs is valami renkiülti alkalom, például hajótörés, vasuti összeütközés, kasszánrobbanás valamely gyárban, vagy vízáradás, az angol előkelő hölgyek azért mindig találnak valami alkalmat a jótékonyt gyakorlására.

Igy például egy társaságban az egyik ldy azt panaszolja, hogy máskülönbön igen derék és joravale társalkodónőjének a kis ujjá valami okból megbéznult és szegénynek nincs annyi pénze, hogy a megfelelő fűrdőt használhassa.

A nemes lelkű ladyk rögtön gyűjtést rendeznek maguk között számára és egy perc alatt összekerül annyi, hogy a társalkodónő két hónapra fűrdőre mehet helyre hozni a kis ujját.

Máskor meg egy nyomorba jutott szegény családot, mely kedvelni csúgyel, segítenek ki ily rögtönzött gyűjtés által a legégetőbb szükségből.

Ha pedig valami nagy bal van, akkor az egész társadalom megmozdul a nyomor enyhítésére.

Egy napon a bányászmozgalmak híre érkezett Skóciából. A bányalég felrobbant, a tárnákban óriási tűz keletkezett, mely

halálát vagyis súlyos sebesülését okozta.

(Folyt. köv.)

Értesítetik

a közönség, hogy a város tulajdonát tevő nagyporondi és ökörosapási földek használatára a f. hó 10 11 12 stb. napokra kitűzött árverés, későbbi a közönséggel közlendő időben fog megtartatni,

Uj kocsikat, vontatógépeket, tükörcél ekéket, darálókat, boronákat, gépaljakat és kocsikenőcsőt legelőnyösebb árban szállít

Glück Samu
gépraktára.

Makói Uránia Színház

Csütörtökön, 1916 októb. 12-én,

Szereltem bolondjai
Dráma 4 felvonásban.

Főszereplő :
Rita Sacchetto

Sas és veréb
Dráma.

HÁBORUS HIRADÓ
Aktuális.

A nadrágos ámor.
Vígjáték.

Előadások kezdete 4, 6, és fél 9 órakor.

POOR ENDRE

gyógyszerészné kapható Makón

VILMA-CRÉM

gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer: szeples, májfolt, arc-, késvörösség és mindenféle bőrtisztatlanság ellen.
Vilma hajpor, Vilma szappan és hajfijító szer.
Ára: Vilma-crém 1 korona, Vilma-hajpor 1 korona, Vilma szappan 70 fill, Hajfijító 1 K. Ezen piperezerek több kiállításon érmekkel lettek kitüntetve.

Koncz Béla könyve! A nagy érzés a nagy háboruban. Ara 1 korona.

Kapható Vészi Dezső könyvkereskedésében.

Egy ügyes pénztáros **kis asszony** felvétefik.

Iritz Sámuel özv. cégnél

Marhabört,

őbört, juhbört, nyulbört, báránybört, csikobört és mindenfajta bőrököt és gyapjút, a legmagasabb napi árban veszek.

Löwenstein Ármán
Deák Ferenc-utca 48 szám.
Fácskai bormérés mellett.

Női kalapok

megérkeztek az őszi id nyre a legújabb kivitelben. Mivel nincs nagy kiadásom (boltbér stb.), igen olcsón tudom vevőmet kiszolgálni.

Tisztelettel
Vezárik Emma
Bajsa-utca 1. sz.
Tanulóleányok felvétetnek.

Föld hagyma alá

Igen kitűnő minőségű
20 katasztrális hold föld

hagyma alá, esetleg egy társaságnak is, olcsón és rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett bérbeadó.

esetleg örökösösödő
Értekezni lehet;

Özv. Dr. Kiss Pálóval
Hajnal-utca 13. sz. a., vagy a „Makói Független Újság” kiadóhivatalában.

